

Forfatter: Hreggviðsson, Jón

Titel: BREV TIL: Magnússon, Arní FRA: Hreggviðsson, Jón (1708-07-31)

Citation: Hreggviðsson, Jón: "BREV TIL: Magnússon, Arní FRA: Hreggviðsson, Jón (1708-07-31)", i *Arne Magnussons private brevveksling*, Gyldendalske Boghandel Nordisk, s. 211.
Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001991699-000-shoot-L0019916990000292.pdf> (tilgået 18. juli 2024)

Anvendt udgave: Arne Magnussons private brevveksling

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

JÓN HREGGVIÐSSON TIL ARNE MAGNUSSON. Tingvelle 31. juli 1708.

Trykt efter A. M.s hovedsagelig egh. koncept i AM. 443, folio. [—] betegner skriverhånd. Sml. A. M., Embedsskrivelser, Kbh. 1916, nr. 89 og 132 ab.

Velædle og høilærde Hr. Secreterer.

Jeg fattig, vanvittig, gammel, svag, og med viderværdighed, uselhed og elendige reiser storligen besvergede mand, beder Eder med grædende taare i guds naun, at I, det allerførste gud haver leedsaget Eder til Kiøbenhavn, vil gjøre for mig een allerunderdanigste Supplique til min allernaadigste arve konge og Herre, af den indhold, at Hans Kongl. Majestet vilde beviise mig den naade, at under loulig dom maatte komme den gamle sag som ieg haver længe udi svæbet, og vitterligt er, at ieg er bleven beskyldt for at have myrdt en bøddel ved naun Sigurd Snorresen. Historien om min sag er som følger. Jeg var paa reise med Sysselmanden udi Borgerfiord Syssel, Gudmund Jonsen, til en gaard som kaldes Midfeld. Der boede en mand som heed Sigurd Magnussen. Hand tracterede med brændevin Sysselmanden, mig, og andre som vare paa samme reise. Drack vi der af meer end som maadeligt var, og reed saa der fra, sex tiisammens, alle ganske druckne, undtagen een ved naun Benedix. Paa denne reise var bøddelen Sigurd Snorresen, overmaade drucken saa vel som andre. Vi agtede at ride til Katenæs. Men vare saa overmaade druckne, at ingen kunde finde hiem til sit den aften, uden allene forbemelte Benedix. Udi denne druckenskabs vildelse vaklede vi langt ud paa natten, uvisse veie, om moratzer og moser. Sigurd Magnussen, som os hafde tracteret, reed self i en torf-graf, kom dog op paa breeden, og falt der udi søfn, s. 212holdende i søfnen paa tøielen af hesten, som svømmede udi graven, men manden blev sovende ind til andre kom og hialp dennem begge. Jeg reed, udi denne druckenskabs uforstand, ud paa natten vildfarendes, og siden veed ieg icke hvad mig vederfores, før end ieg om natten, i mod dagningen, vaagnede der som ieg laae, og var ieg da nærmere døden end livet, thi der var frost om natten. Saae ieg mig da om kring, og var da stiernelys og sterk frost. Der syntes mig at ieg saa et vand (en fersk søe) og saae ieg da en hest eller andet stort creatur i mellem vandet (søen) og mig. Jeg var, efter min gisning, fire faune fra en beck, stræbede ieg indtil ieg kom over becken, og krøb siden paa hænder og fødder til dette creatur (hest), og reiste mig saa op, holdende mig ved hestens side, formedelst at ieg var bleven afmægtig. Ledde saa hesten efter mig til becken. Da fandt ieg noget med mine fødder, og følte der paa. Det var da en kabutz, og som ieg var barhovet, saa satte ieg den paa mit hovet. Siden raabte ieg tvende gange med høi røst, saaledes: Ho, Ho. Men ingen svarede mig. Tænkte ieg, at der nær hos maatte have sovet en mand, og at den var før opvaagnet end ieg. Siden kom ieg op paa denne hest eller hoppe, som var opsadlet, og et hiunde udi sadelen, og reed ieg saa et stund i mørket indtil ieg saa (for mig) noget sort i mosen, og reed ieg der til. Det var da min egen hoppe. Agtede ieg saa at sette mig af den eene hest paa den anden, hvilket ieg icke kunde, thi den slog op med bagbeenene. Men ieg trøstede mig icke til at stie af hesten paa iorden, thi min sadel var uden stiebøieler, og kunde ieg derfor icke komme paa hesten af den slette mark. Reed ieg saa hiem til Galterholt til Benedix. Loed hand mig gaae i seng til sig til at varme mig, thi ieg var nærmere døden end livet. Siden bad ieg Benedix at han vilde søge med mig efter en lood (fiskereedskab) som mig var bleven laant. Søgte vi saa efter den, op med en beck og ned med en anden, og reed ieg paa denne samme hest, og hafde paa hovedet kabutzen som ieg hafde hittet. Siden fandt vi den platz, hvor ieg hafde ligget, og der sammestæds looden, som der var bleven til bage. Der laae og min pitsk, paa looden, i grebet paa min vandte. Stacket der fra laae bøddelen død, og stoed paa knæerne i becken. Var becken her ved bleven stoppet, saa at vandet gick op under hans ene haand, men hovedet laae paa breeden af becken. Men becken var icke bredere end hans been var langt op til knæet. Paa den side som liand vendte hovedet til, var en stor brinke, saa sumpig, at da derover blev ført en løs hest, sank den der i, s. 213saa at sex mænd maatte trecke den der op i gien, og vælte den over ryggen. Siden reed ieg ind til Sørbai-kirke, og begierte af sex mænd at besigtige den døde. Saa og hafde ieg ladet [looden, pitsken og vandten ligge der tilbage, indtil nogen kunde komme derhen. Disse sex mænd skulde vidne, om paa den døde kunde sees nogen haands gierning eller icke, og gjorde de deris eed derpaa at de icke hafde seet nogen haands gierning paa hannem, undtagen tillukte øine, mund og næse. Faa dage derefter reed ieg ud paa Skage, til at indkræve mine reve tolde, kom ieg saa til sysselmanden, og bad hannem give mig et støcke tou, til at binde dermed tiisammens de fiske som jeg hafde faaet: Det skal ieg strax gjøre, sagde hand; og griber hannem nu i Jesu naun. Der var nerverende Sigurd Biarnesen paa Skage og vilde hand icke tage fat paa mig, men salig Jon Gislesen og Sigmund Jonsen paagrebe mig tilligemed sysselmanden forbemte. Gudmund Jonsen. Saa lagde hand jernbolter paa mine hænder og fødder og halsjern om min hals, og sagde: du skalt icke fleere huus drage over dit hovet. Udi disse jernbolter sad ieg i 3 uger og hafde jeg faaet nogle mænd til at sande med mig den eed, at ieg icke var skyldig udi Sigurd bøddels død. Sysselmanden holdt saa ting paa Kialerdal og dømte at ieg var retteligen paagreben. Derefter reiste hand hiem til min boepæl, og tog der mig uatspurdt een bøsse, og befoel to af mine børn at gaae ud af døren, men konen, som var frugtsommelig, laae paa gulvet i besvimelse. Paa Kialerdals ting dømte hand mig til at gjøre tølfter-eed, og skulde jeg self forskaffe mig alle disse sandemænd. Lod hand saa føre mig bort fra alle mine sandemænd hen til Besseded, der blev ieg uskyldig indsat udi et mørk hul, og sad der i 18 uger. Saae ieg dagslys paa mine hænder ickun tvende gange, da ieg gick til kirken, hafde dog over mit ansigt et decke (opr. en grime) som derliil blev giort. Om foraaret, ved Christi Himmelfarts tider, blev ieg ført derfra til Kialerdals ting, som Hr. Sigurd Biørnsen holdt. Hand dømte at tilluckt ansigt (mund, næse og øine) paa den døde var en haands gierning, og den dom var mig saare tung, ihvorvel jeg var

uskyldig baade for gud og mennesker. Fra dette ting blev jeg udi jern igjen ført til Bessested. Men næste natten derefter undkom jeg af det fængsel, og reiste saa fordylt nord paa landet, der kom ieg paa en hollandsk fisker-dogger, og med den til Rotterdam; greb jeg til dette ælendigheds raad, da ieg saae at ieg hverken kunde faae frem ord eller eed, eller nogen forsvar eller undskyldning, men saae klarligen forud, at denne sag s. 214skulde gielde mit lif. Men paa det at alle retsindige folk kand vide, det ieg icke flygtede for sagen, men fra Sigurd Biørnsens rettergang og domme, da er det herom det klareste vidne, at ieg gick til fods fra Rotterdam den største del af veien til Amsterdam, aldeles pengesløs i et ubekjendt land, hvis spraag jeg icke forstod, icke heller de mit. Maatte ieg saa ibland lide hunger, undtagen naar gud gaf mig den lycke at nogen got folk befoel mig noget at arbeide. Handtverk kunde jeg intet, hvoraf ieg mig kunde underholde. Alleeniste kunde jeg forrette det som var bønder-tieniste og ankom paa styrke. Men fordi at jeg var bleven gammel, falt mig besværligt at lære spraaget. Udi denne uselhed levede jeg i Holland hen imod 20 uger, og kand saa hver en fornuftig mand eftertænke, hvad jeg i den tid haver maat udstaae. Men mit forsæt var altid det samme, nemlig at see til ieg kunde komme til Danmark, til at forebringe min nød. Endeligen bragte ieg dette saa vidt at jeg med en skude kom fra Amsterdam til Glückstad, og da først syntes mig at vere nogen haab til trøst, efterdi jeg var kommen i min allernaadigste herre kongens lande og rige. Men fordi at jeg icke hafde noget til at underholde mig med, da gaf jeg mig under militien, men saasom jeg icke forstoed hvad de tydske officerer commanderede, saa blev ieg igjen afdanket. Siden bragte jeg det saa vit, at ieg derfra kom til Kiøbenhafn, der gaf jeg mig paa ny under militien, og kunde ieg der forrette min gierning i den stand, saa som ieg nogenledes forstod spraaget, ihvorvel det og var i svaghed. Strax begyndte jeg at tale med mine landsmænd, og fortalte dennem mine bedrøvelige eventurer, rørdes da mange af barmhiertighed imod mig. Supplicerede jeg saa allerunderdanigst til min allernaadigste arve herre (høiløftig ihukommelse) kong Christian den femte. Den velsignede herre udgaf mig tvende beskiermelses-breve, til at udføre min sag ved lou og ret, og derforuden udgaf hans Majestet mig en stæfning til høieste ret, over dennem som hafde dømt i min sag her i landet. Saa og bekom ieg af obrist lieutenant Skiønfeld et bref skrevet paa tysk, hvilket jeg icke forstod, men meente det var fuldkommen afskeed fra militien, kom ieg saa hid til landet med alt dette Anno 1686, og fant da min usele kone og stackels børn, udi begrædelig ælendighed, fattigdom og uselhed; Thi ald vores fattig formue som vi tiisammens eiede, førend ieg blev paagreben og fængslet, var hos hende bleven forødet og adspredt formedelst hendes uformuenhed til at forsørge sig self og børnene. Fra haunen Grunderfiord for vesten (dersom ieg kom først til landet) maatte s. 215jeg gaae til fods hiem til Akrenæs, til mit ælendige huus imod 16 miile. Gud alleene veed hvad hiertens sorrig jeg hafde i mit bryst, da jeg saae min kones og børns ælendighed, hvorudi hun og de hafde svømmet udi forbemte. tid. Icke diss mindre kom jeg dog til landstinget, udi hénseende, at forkynde kongens allernaadigste beskiermelses breve og høieste rettes stæfning. Da jeg fant Heideman (som den tid var her landfoget] og tilforne hafde holdt mig udi fængsel paa Bessestæd) viiste ieg hannem begge kongebrevene, stæfningen og det Tydske brevet. Hvad hand da med mig talte, kand ieg icke beviise, thi de ere nu døde som hørdte paa vores samtale, allene undtagen Jon Hanssen, Sigurd Biørnsens brodersøn, som nu intet vil derom vidne, sigende at hand intet derom kand erindre. Hvordan samtalen var, da er det vist, at ieg, udi min vanvittighed (hvilken ieg nu først forstaar) forloed mig der paa, at Heidemans myndighed maatte være saa stoer, og som kongebrevene var bleven udi laugretten publicerede, og ieg hafde der talt med hannem, saasom tingbogen udviser, at ieg da maatte udi frelse og angerløs boe i landet. Reiste ieg saa hiem i gien, og blev derover glad, at ieg da maatte udi rolighed hielpe min kone og børn. Begyndte ieg da nogenlunde at forglemme min forige bedrøvelse, besverlige omflacken, og elendighed, som ieg hafde udstaaet, uskyldig efter min samvittigheds vidnesbyrd. Dog haver ieg, siden den tid, icke haft større aarsage til glæde, end saaledes, at ieg med min sveed og hænders arbeid haver maat underholde min høi-aldrede moder, min vanføre søn som enda dertil hafde brek paa hans forstand, min spedalske daatter, min spedalske søster, og endnu en mig beslegtet qvindes person ligeledes spedalsk, saasom gode mænds attester kunde min saugn bekræfte. Er ieg nu en mand paa 60 aar, da denne min gamle farlige sag nu i aar paa ny kom for retten, og under Eders, Herrer Commissariers dom, hvilken dom mig tilholder at forfølge self hovet-sagen det første mueligt kand vere. Vilde ieg gierne at ieg kunde efterleve dommen i alle maader, men baade Eder, Velædle Hr. Secreterer, og andre goede mænd er vitterligt, at ieg icke kand komme dette af stæd. Thi baade fattes mig forstand og midler. Hvorfore ieg endnu, som først i begyndelsen, ydmygst og med grædende taare begierer af Eder, Vel ædle Herre, at I andrager denne min elendighed for min allernaadigste Herre Kongen, ved en allerunderdanigste Supplique, hvorinde for mig maatte begieres den naade, at denne min sag maatte endnu komme for retten, saasom Hans Kongl. s. 216Majeslet, høiloilig i hukommelse Kong Christian den femte tilforne haver befalet. Hvis ieg nu nyder denne naade af Hans Kongl. Majestet (som ieg og haaber at gud skal mig forunde) saa er ieg dog alligevel aldeles vanmægtig til at forfølge sagen, thi ieg haver icke før eller siden i mine hænder bekommet nogen breve eller domme som derudi er passerede, hverken Sysselmanden Sal. Gudmund Jonsens herridsdom eller den dom som Sigurd Biørnsen dømte paa Kialerdal, og icke heller hans laugtingsdom, som efter beretning, skal have dømt mig fra livet, fred og frelse. Alle disse domme ere udi mine Contraparters hænder og forvaring, og er det icke at vente, at ieg elendige forsvarsløse mand kunde fra dennem bekomme disse domme med mindre gud lader Kongens hierte bevegtes til barmhiertighed over mig, paa den maade, at Hans Kongl. Majestet vilde befale dennem at extradere dommene i mine hænder. Og beder ieg endnu Eder, Velædle Hr. Secreterer, at I icke lader denne post glemmes i min Supplique, naar I paa mine vegne supplicerer. Foruden ald denne min forbemælte viderverdighed og den frygt som ieg bær formedelst den forening som skeede udi laugretten 1686, forøges nu paa ny min største sorrig, i det ieg hører nu siges, at det Tydske obrist lieutenant Skiønfelds bref (som ieg før haver sagt at ieg det icke forstaar) skulle vere et

pass paa en viss determineret tid fra militien, men icke fuldkommen afskeed, saasom ieg hafde meent. Dette bref er nu i Edle Hr. vicelaugmand Odder Sigurdsens hænder, og hafde ieg icke forstand paa at producere det for Eder, Herrer Commissarier, da I udi næst afvigte Junio holdt ret, og hørde min sag. Hvis nu saa befindes, at dette Tydske bref er alleniste et pass til en viss determineret tid, men icke (saasom ieg haver meent) fuldkommen afskeed fra militien, da er min fare og ulykke desto større, at ieg det icke haver forstaaet. Vil ieg da med glæde, udi herrens naun, lide [alt hvad hans kongl. Majt. min allernaadigste arve herre og konge befaler at skulle mig skee for min fraverelse fra fanen, men jeg allerunderdanigst beder hans kongl. Majt. udi kongl. naade og miskundhed at ansee, det jeg icke haver forstaaet brevet, og forstaar det icke endnu, uden hvad mig berettes om dets indhold. Og aldrig haver Hr. vicelaugmanden Odder mig det forklaret eller mig sagt dets rette indhold. Ervarter ieg saa og vil ervarte i min frelseres Jesu Christi naun den decision, som min allernaadigste herre kongen befaler at skulle skee udi alt delte mit farlige anliggende. Men Eder, veledle Hr. Secreterer, overleverer jeg udi hænder med grædende s. 217taare denne relation af min ælendighed, Thi jeg haaber at I skal have gud for øiene, naar I conciperer min allerunderdanigste supplique til hans kongl. Majt. saa at intet af det bliver glemt, som jeg udi denne min relation haver underrettet. Men det skal komme paa mit forsvar, om denne min underretning befindes i nogen ting at vere falsk eller løgn. Min daglig bøn skal vere den al gud vil oplyse kongens hierte, med ald visdom, og regiere hans kongl. Majt., saa at hand kand vorde velsignet og æret frem for alle hans forfædre. Alt dette til bekræftelse, skriver ieg mit naun lier under paa Tingvælle den 31. Julii Anno 1708.

Velædle Hr. Secreterers ydmyge tiener
Jon Regvidsen.

Alt dette for- og oven-skrefne, blev tydeligen læst for Jon Regvidsen, og hver en magtpaaliggende post endda igien repeteret, og derefter underskref Jon det med egen haand, men begierte at vi vilde sætte vores signeter paa traaden, til sandheds tegn vore naune, stæd, aar og dag ut supra.

Thorsten Sigurdsen eh
L. S.

Thorsten Kiildsen
L. S.